Bilag 2
Rammeaftale 2009

Aftale om omkostningsberegning og betalingsmodeller på social- og specialundervisningsområdet mellem kommunerne i region Midtjylland og Region Midtjylland

Indholdsfortegnelse

1. Indledning 1

2. Lovgrundlag 1

3. Overordnede principper for beregningen af takster 4

4. Elementerne ved beregning af omkostninger, der indgår i taksterne 4
4.1 Hovedskitse til en takstberegningsmodel 5
4.2 Tilbuddets nettobudget 6
4.3 Særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter 7
4.4 Kapitalomkostninger 7
4.5 Tillæg for tjenestemandspensioner 8
4.6 Tillæg for udviklingsomkostninger 10
4.7 Tillæg for tilsyn 10
4.8 Tillæg for dokumentation 10
4.9 Tillæg for administrative fællesudgifter (indirekte udgifter) 10

5. Betalingsmodeller 12
5.1 Traditionel takstbetaling 12
5.2 Særlige problemstillinger omkring forsorgshjem og krisecentre 13
5.3 Særlige problemstillinger omkring almene ældreboliger 13
5.4 Særlige problemstillinger omkring ambulante ydelser og rådgivningsydelser på kommunikationsområdet, misbrugsområdet og rådgivningsydelser 14
5.5 Prisfastsættelse af tillægsydelser m.v. 14

6. Regulering for over- eller underskud 15

7. Betalingsforhold 16

1. Indledning

Kommunerne har myndighedsansvaret og ansvaret for finansieringen på social- og specialundervisningsområdet. Dvs. at kommunerne har ansvaret for, at der er det nødvendige antal tilbud til stede enten i form af kommunens egne tilbud eller ved køb af pladser i private tilbud, regionale tilbud eller tilbud i andre kommuner.

Regionerne har forsyningspligt overfor kommunerne på en række fastlagte områder. Regionsrådets forpligtelse fastlægges i en årlig rammeaftale. Tilbud med regionalt leverandøransvar, som er overtaget af beliggenhedskommunen, indgår i rammeaftalen.

De regionale omkostninger på social- og specialundervisningsområdet finansieres fuldt ud af kommunerne, bortset fra visse særlige administrative opgaver og specialrådgivningsydelser, som regionen og VISO har indgået kontrakt om.

Rammeaftalen skal indeholde specificerede takster for kommunernes køb af pladser og individuelle ydelser i tilknytning hertil samt takster for specialrådgivningsydelser.

Denne aftale fastsætter principper for omkostningsberegninger og betalingsmodeller på social- og specialundervisningsområdet, som er omfattet af rammeaftalerne, dvs. for de tilbud, der er omfattet af den regionale leverandørpligt. Der er enighed om, at alle udbydere på aftaleområdet anvender det samme regelsæt for omkostningsberegninger og betalingsmodeller. Det er herudover aftalt med kommunerne, at taksterne for en række andre fortrinsvis kommunalt drevne tilbud også kan indgå i den oversigt over takster m.v. for 2009, der udgør rammeaftalens bilag 1. Det fremgår af bilaget, hvilke tilbud der er omfattet af rammeaftalen og hvilke tilbud, der derudover indgår i bilaget.

Alle skal-tilbuddene er pr. 1. januar 2008 ikke længere omfattet af rammeaftalen. Det vil sige, at kapacitetstilpasninger ikke skal behandles i Den administrative Styregruppe. Taksterne beregnes efter samme principper, som gør sig gældende for kan-tilbuddene.

2. Lovgrundlag

Denne aftale om omkostningsberegninger og betalingsmodeller omfatter følgende love og tilbud:

A. Lov om social service:

- Beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud, §§ 103-104,
- Midlertidige botilbud, § 107, stk. 2.
- Længerevarende botilbud, § 108,
- Kvindekrisecentre, forsorgshjem mv., §§ 109-110,
- Særlige dag- og klubtilbud §§ 32 og 36,
- Døgntilbud til børn og unge med nedsat fysisk og psykisk funktionsevne og sikrede døgninstitutioner til børn og unge, § 67 stk. 2 og 3,
- Behandling af stofmisbrugere, § 101,
- Ydelser fra hjælpemiddelcentraler, § 112, jf. § 5, stk. 2.
- Tilbud omfattet af § 5 stk. 3 (serviceydelser til personer med betydelig og varig nedsat funktionsevne efter lov om almene boliger mv.)
- Specialrådgivningsydelser, der udgår fra den indholdsmæssige opgavevaretagelse i regionale tilbud.

B. Sundhedsloven.

- Behandling for alkoholmisbrug, § 141,
- Lægelig behandling for stofmisbrug, § 142

C. Folkeskoleloven.

- Specialundervisning og specialpædagogisk bistand efter § 20, stk. 3 (lands- og landsdelsdækkende tilbud),

D. Lov om specialundervisning for voksne.

- Specialundervisning for voksne § 1, stk. 2 (lands- og landsdelsdækkende tilbud),
- Specialundervisning for voksne § 1, stk. 3 (tilbud til personer med tale-, høre- eller synsvanskeligheder)

Ud over de tilbud, der er omfattet af regionalt leverandøransvar aftales det, at der anvendes samme principper for beregningen af omkostninger og betalingsmodeller på en række andre områder, hvor der i væsentlig omfang sker betalinger mellem leverandør og kommune.

Der er tale om følgende områder:

- Specialundervisning for børn og unge, jf. folkeskoleloven § 20, stk. 2.
- Døgntilbud for børn og unge, som på grund af sociale problemer er anbragt uden for eget hjem, jf. serviceloven § 67, stk. 1.
- Kontakt- og ledsagerordning, jf. serviceloven §§ 45, 96-99.
- Tilbud på ældreområdet.

I det omfang en kommune indgår en driftsaftale med Region Midtjylland om drift af et af ovenstående tilbud, fordi opgaven ligger i naturlig tilknytning til regionens opgaver anvendes tilsvarende denne aftales principper for beregningen af omkostninger og betalingsmodeller.

Efter serviceloven er udgangspunktet for den kommunale finansiering takstbetaling for den enkelte plads. Ud over basistaksten skal der kunne differentieres i forhold til specielle behov. Taksterne beregnes på basis af omkostningsprincippet.

Efter omkostningsprincippet indregnes tilbuddets driftsudgifter, udgifter til udvikling af tilbuddene samt tilsyn, henførbare administrative udgifter, afskrivning og forrentning på anlægsaktiver (bygninger og apparatur) samt opsparede fremtidige pensionsforpligtelser til tjenestemænd. I takstberegningen indgår endvidere forudsætninger om finansiering af tomme pladser og udgifter til akutpladser.

I Socialministeriets vejledning af 3. marts 2006 om rammeaftaler mv. på det sociale område og almene ældreboliger anføres, at taksterne skal indeholde de samlede direkte og indirekte omkostninger ved tilbuddet eller til leverancen af den enkelte ydelse specificeret på:

- Løn, der kan henføres til tilbuddet/ydelsen (inklusiv hensættelse efter 1. januar 2009 til pension for tjenestemænd, feriepenge mv.),
- Udvikling af tilbuddet/ydelsen,
- Administration i tilknytning til tilbuddet,
- Andel af central ledelse og administration,
- Tilsyn,
- Ejendoms- og kapitalomkostninger,
- Finansiering af tomme pladser (belægningsprocent) og akutpladser,
- Regulering i forhold til tidligere år.

Herudover er det i region Midtjylland også aftalt at omkostninger til dokumentation af kvalitet indgår i taksten.

Lovgrundlaget for takstberegningerne er:

- Socialministeriets bekendtgørelse nr. 36 af 23. januar 2006 om rammeaftaler mv. på det sociale område og på det almene ældreboligområde samt tilknyttet vejledning af 3. marts 2006.
- Socialministeriets bekendtgørelse nr. 163 af 10. marts 2006 om Tilbudsportalen.
- Indenrigs- og Sundhedsministeriets budget- og regnskabssystem for regioner henholdsvis kommuner.

KL og Amtsrådsforeningen har i oktober 2005 udsendt en fælles vejledning om omkostningsberegning og betalingsmodeller på social- og specialundervisningsområdet.

Der er enighed mellem kommunerne i region Midtjylland og Region Midtjylland om at denne vejledning lægges til grund for nærværende aftale.

3. Overordnede principper for beregningen af takster

KL og Amtsrådsforeningen har skitseret en række principper for omkostningsberegningerne i den fælles vejledning. Der er enighed mellem kommunerne i Region Midtjylland og Region Midtjylland, om at følgende principper lægges til grund for denne aftale:

- **Incitament til effektiv drift**
  Udbyderen skal have incitament til at sikre en løbende økonomisk drift, herunder at der sker den nødvendige tilpasning af kapaciteten. Efterspørgeren skal have incitament til at indgå i dialog med udbyderen om væsentlige ændringer i efterspørgslen.

- **Taksterne skal være retvisende**
  Sammenlignelige tilbud skal kunne sammenlignes på priserne. Administrationen af takstsystemet skal være enkel men samtidig give mulighed for den nødvendige differentiering.
  Takstsystemet skal være gennemsigtigt.

- **Budgetsikkerhed for kommunerne og regionen.**
  Risiko for uforudsete udsving i økonomien skal dækkes ind. Budgetterne skal være realistiske i forhold til de faktiske omkostninger. Løbende dialog og tilpasning af kapaciteten.

- **Udviklingstiltag.**
  Det enkelte kommunale eller regionale tilbud skal sikres muligheden for løbende udvikling. Omkostningerne indregnes i taksten. Omfanget af udviklingstiltag fastsættes i den årlige rammeaftale.

- **Samme regler for alle udbydere af tilbud.**
  For at sikre ensartede konkurrencevilkår gælder de samme regler for omkostnings-beregninger for alle udbydere inden for aftalens område. Der er enighed om, at taksterne bør kunne betragtes som endelige, og at efterregulering i videst muligt omfang bør undgås.

4. Elementerne ved beregning af omkostninger, der indgår i taksterne

Taksterne for de sociale tilbud og tilbud om specialundervisning beregnes ud fra det omkostningsbaserede budgetsystem. Udgangspunktet for det omkostningsbaserede budgetsystem

er, at der foretages en periodisering af omkostningerne til det forventede forbrugstidspunkt. Dette betyder blandt andet, at der indregnes afskrivning og forrentning af foretagne investeringer i taksterne.

Region Midtjylland og den enkelte kommune i region Midtjylland vedtager en regnskabspraksis for social- og specialundervisningsområdet. Den vedtagne regnskabspraksis lægges til grund for den enkelte driftsherres takstberegning.

I det følgende beskrives elementerne ved beregning af omkostninger, der indgår i taksterne. Det beskrives, hvilke forudsætninger, der er lagt til grund for takstberegningen for 2008, samt hvilke forudsætninger, der skal tilpasses Regionens henholdsvis den enkelte kommunes regnskabs-praksis.

4.1 Hovedskitse til en takstberegningsmodel

Oversigten neden for viser de enkelte elementer, der indgår ved beregningen af omkostninger, der indgår i beregningerne for taksterne for 2009.

Navn på tilbud/institution (afgrænset som en selvstændig budgetenhed)	
A. Tilbuddets nettobudget 2009	Hele driftsbudgettet inklusive huslejeudgifter ved lejemål fordeles på takstgrupper.
B. Tillæg for evt. centrale driftsrammer	Alle fælles centrale driftsrammer, der vedrører driften på flere tilbud/institutioner, som udmøntes løbende (f.eks. lønpuljer, puljer til vedligeholdelse).
C. Tillæg for kapitalomkostninger	Afskrivning og forrentning af grunde, bygninger og inventar, som forventes registreret i balancen pr. 31. december 2008.
D. Tillæg for udgifter til tjenestemandspensioner	Forventede hensættelser til tjenestemands-pension, der optjenes i driftsåret (efter 1. januar 2009)
E. Tillæg for udviklingsomkostninger	Udviklingsomkostninger, der ikke er direkte henført til det enkelte tilbud, indregnes som en fast procent af summen af A+ B + C + D.
F. Tillæg for tilsyn med tilbuddene	Udgifter til et uafhængigt tilsyn med de sociale tilbud og tilbud om specialundervisning indregnes som en fast procent af summen af A + B + C + D.
G. Tillæg for dokumentation	Udgifter til dokumentation indregnes som en fast procent af summen af A + B + C + D.
H. Tillæg for de administrative fællesudgifter	Direkte og indirekte administrative udgifter, der afholdes på Region Midtjyllands hovedkonto 4 og for kommunerne hovedkonto 6, indregnes som en fast procent af summen af A + B + C + D + E + F + G.
Samlet nettoomkostning	Summen af ovenstående fordeles på takstgrupper for det enkelte tilbud.

Takstberegningsmodellen gælder for 2009. Beregningsmodellen anvendes for alle de tilbud, der er

omfattet af det beskrevne lovgrundlag i afsnit 2. Endvidere anvendes modellen ved beregningen af takster for døgntilbud til børn og unge med særlige sociale problemer eller adfærdsvanskeligheder.

I forbindelse med de årlige rammeaftaler indgås aftale om:

- Fastsættelse af tillæggene for punkt E, F, G og H, herunder om kommunerne skal vælge samme procentsats for takstberegningen, som er gældende for Region Midtjylland.
- Tillæg for kapitalomkostninger for den enkelte driftsherre. Det vejledende niveau for afskrivningsperioden fastsættes til 30 år for bygninger, mens der er kortere afskrivningsperioder for driftsmidler og inventar. Forrentningen er fastsat til 5,00 % (diskontoen[1] + 1 % -point).
- Tillæg for udgifter til tjenestemandspensioner, som indregnes på baggrund af en konkret aktuarberegning hos de enkelte driftsherrer.

I det følgende beskrives de enkelte elementer i modellen.

4.2 Tilbuddets nettobudget

Direkte henførbare udgifter og indtægter defineres som de udgifter og indtægter, der er budgetteret på det enkelte tilbud. I budgettet indgår følgende omkostningstyper:

- Lønudgifter: bruttoløn med fradrag for refusion vedr. sygdom, barsel og lignende (inklusive udgifter til vikarbureau eller lignende),
- Udvikling: uddannelse af personale, køb af eksterne serviceydelser.
- Udgifter til anskaffelser, varekøb, almindelig vedligehold, kontorhold mv.
- Husleje, hvis der er tale om lejemål samt udgifter til el, vand og vedligeholdelse.
- Indtægter: beboerbetaling for servicepakker og salg af ydelser, der vedrører beboeraktiviteter.
- Visse udgifter til befordring (se nedenfor)

Vedr. befordring
Takstgruppen har forespurgt Velfærdsministeriet, om en række befordringsudgifter kan indregnes som en del af taksten for tilbuddet. Ministeriet tilkendegiver, at der ikke er fastsat detaljerede regler for, hvorvidt befordring kan indregnes som en del af takstgrundlaget i et socialt tilbud. Det vil afhænge af en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

Velfærdsministeriet svar giver anledning til yderligere spørgsmål, som vil blive forelagt ministeriet. Når spørgsmålet er afklaret, vil der efterfølgende blive foretaget en drøftelse i Den Administrative Styregruppe af, om betaling for befordring opkræves via taksten eller som en individuel udgift.

Dette er dog retningsgivende i forhold til en række befordringsudgifter:

Børn i særlige dagtilbud og børn og unge i særlige klubtilbud: Udgifter til befordring til og fra særlige dag- og klubtilbud, herunder forældres transport i forbindelse med behandlingsmøder, som afholdes af tilbuddet, kan indregnes som en del af taksten.

Børn og unge med ophold på døgntilbud: Befordringsudgifter, der afholdes af døgntilbuddenes budgetter, indgår i takstberegningsgrundlaget. Med hensyn til befordring mellem døgntilbuddet og et specialundervisningstilbud på en kommunal folkeskole, skal befordringsudgifterne dog afholdes

[1] Diskontoen gældende maj 2008.

af kommunen efter reglerne i Folkeskolelovens § 26 og bekendtgørelse nr. 25 om befordring af elever i folkeskolen.

Vedr. befordring af voksne brugere af specialundervisning: Kommunalbestyrelsen sørger for befordring af personer med særlige befordringsbehov på den efter forholdene mest hensigtsmæssige måde, jfr. Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 378 om specialundervisning for voksne kap. 3.

Indtil afgørelsen foreligger, videreføres beslutningen i Den administrative Styregruppe om videreførelse af praksis fra 2007 og 2008. Praksis fra 2007 bygger på den praksis, som driftsherrerne overtog fra amterne.

I det omfang et tilbuds omkostninger er fælles med andre adskilte tilbud foretages en konkret fordeling. Den skønnede fordeling skal være tilgængelig. Der kan f.eks. være tale om flere tilbud, der har fælles ledelse. Her foretages en skønsmæssig fordeling mellem tilbuddene. Tillægsydelser indgår ikke i tilbuddets budget, idet der er tale om tillægsydelser, der aftales konkret med de kommuner, der bestiller det samlede tilbud. Tillægsydelser kan f.eks. være ledsagerordning, ekstra pædagogisk støtte, rådgivningsydelser, jf. afsnit 5.5 Prisfastsættelse af tillægsydelser.

4.3 Særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter

Det kan være hensigtsmæssigt, at visse direkte henførbare udgifter og indtægter styres i fælles puljer, som i budgetåret kan udmøntes til de enkelte tilbud. Der kan f.eks. være tale om:

- Pulje til vikarbudget i forbindelse med sygdom, barsel mv.
- Pulje til kurser, kompetenceudvikling og lignende.
- Puljer til vedligehold.
- Indtægter fra satspuljer.

Opbygning af puljer til fælles formål kan give en mere hensigtsmæssig ressourceudnyttelse enten på grund af størrelsen af det enkelte tilbud eller på grund af et ujævnt udgiftsbehov fra år til år. Fælles puljer fordeles mellem tilbuddene efter bruttobudgetandele.

Regionen må i henhold til Indenrigs- og Sundhedsministeriets Budget- og regnskabsvejledning ikke overføre over- eller underskud fra en overordnet målgruppe til en anden målgruppe. Derfor skal puljer til direkte henførbare udgifter og indtægter styres inden for de enkelte opgaveområder. I denne aftale sondres mellem følgende 4 overordnede målgrupper:

- Specialundervisning/kommunikation,
- Sociale tilbud til børn og unge med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt sikrede institutioner,
- Sociale tilbud til voksne med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt personer med særlige sociale problemer.
- Sociale tilbud til personer med sindslidelse.

4.4 Kapitalomkostninger

Hvis driftsherren ejer bygninger og grund indgår de årlige omkostninger ikke i det traditionelle udgifts- og indtægtsbudget. Der er tale om afskrivning og forrentning af kapitalapparatet (aktiverne). Afskrivning og forrentning af aktiverne indregnes altid fuldt ud, og uafhængig af finansieringsformen, som kan være internt kasselån, intern opsparing eller optagelse af almindelig

lån. For kommunerne kan aktiverne endvidere være finansieret via skattebetaling. De sociale tilbud er overdraget til Regionen eller kommunerne pr. 1. januar 2007.

Aktiverne udgør typisk værdien af grund, bygninger og visse driftsmidler og inventar.

Inventar og driftsmidler forudsættes enten afholdt indenfor driftsbudgettets ramme eller af særligt afsatte puljebeløb til inventar og driftsmidler.

Afskrivningen foretages lineær over afskrivningsperioden. Der foretages ikke afskrivning på grunde, der således i beregningsteknisk henseende er at betragte som afdragsfrie lån.

Det er den enkelte kommunalbestyrelse og regionsrådet, der skal fastsætte principperne for anvendt regnskabspraksis med hensyn til:

- Fastsættelse af afskrivningsperioder for aktiverne,
- Fastsættelse af restlevetid for modtagne aktiver,
- Retningslinier for værdiansættelsen ved større om- og tilbygninger, renoveringsarbejder mv., herunder muligheden for at revurdere kapitalværdien.

Forretning af aktiverne beregnes ud fra markedsrenten, defineret som diskontoen plus 1 % pr. 1. maj i året forud for takståret.

Forrentningen indregnes med forrentningsprocenten af anlæggets bogførte værdi ved årets begyndelse. Ved takstberegningen vil foregående års regnskabsmæssige værdi i praksis blive lagt til grund (1. januar 2008 for takstberegningen for 2009).

Forrentningen indregnes direkte i takstberegningen for det tilbud, forrentningen vedrører.

Forrentningen tilgår den myndighed (Region eller kommune) der står som ejer af de anlæg, der indgår i forrentningen uanset om forrentningen modsvares af betalte renteudgifter.

4.5 Tillæg for tjenestemandspensioner

Omkostninger til dækning af tjenestemandspensioner optjent efter 1. januar 2007 skal finansieres via takstopkrævninger på de enkelte tilbud.

Dette kan ske på flere forskellige måder afhængig af driftsherrens politik på området dvs. om driftsherren er selvforsikret på tjenestemandsområdet, eller om driftsherren helt eller delvist har afdækket tjenestemandsforpligtelsen forsikringsmæssigt.

Mulighederne beskrives i de følgende afsnit.

4.5.1 Driftsherren har fuldt ud afdækket tjenestemandsforpligtelsen eksternt

Leverandøren kan tegne en forsikring for de ansatte tjenestemænd hos et pensionsselskab. Der betales en årlig præmie for den enkelte medarbejder. Betalingen ophører ved pensionering eller ved fratrædelse.

Ved pensionering vil forsikringsselskabet udbetale beløb til dækning af pensionsudgifterne. Der vil forekomme tilfælde, hvor det udbetalte beløb ikke svarer til den faktiske pensionsudgift. Afvigelserne kan både være positive og negative. Eventuelle afvigelser mellem præmiebetaling og faktiske udgifter er takstberegningen uvedkommende, dvs. der skal ikke foretages

efterreguleringer i taksten. Dette skyldes, at der vil være en væsentlig tidsmæssig forskydning i sådanne reguleringer.

Den faktiske årlige præmie udgør de omkostninger, der kan indregnes i taksten.

I takstberegningen for **det kommende budgetår** indregnes et skøn over præmien for det følgende budgetår for de tjenestemænd, der er ansat pr. 1. september.

Der skal ikke foretages efterreguleringer for eventuelle ændringer i præmiebetalingen til forsikringsselskabet, der sker i løbet af et år, som følge af ændringer i beregningsparametre ved fastsættelse af præmien.

Der vil generelt være til- og afgang af tjenestemænd i løbet af året. Og generelt må forventes en vis nettoafgang, idet langt de fleste tjenestemandsstillinger omlægges til overenskomstansættelse ved nybesættelse. Konsekvensen er, at der ikke skal betales en præmie for tjenestemænd, men til gengæld skal arbejdsgiveren afholde en fast pensionsudgift i forbindelse med lønbudgettet.

Normalt vil præmien for tjenestemandspensionen være højere end de 15 %, der indgår i lønudgiften. Leverandøren vil få en marginal gevinst ved nettoafgang af tjenestemænd. Det anbefales, at der ikke korrigeres herfor. Det vurderes, at der kun vil være tale om beskedne beløb, og at eventuelle gevinster kan retfærdiggøres ved, at leverandøren i øvrigt har en vis risiko for de endelige pensionsudgifter. Efterregulering mellem de budgetterede udgifter og de faktiske udgifter står derfor ikke mål med det administrative besvær med efterregulering af takster.

4.5.2 Driftsherren er selvforsikret vedrørende tjenestemandsforpligtelsen

Leverandøren hensætter årlige beløb til fremtidige pensionsudbetalinger. De årlige hensættelser for den enkelte tjenestemand indregnes i taksten.

Efter pensionering har leverandøren ansvaret for udbetaling af pensionen. Differencer mellem de faktiske hensættelser og de realiserede udbetalinger er parallelt med model A. leverandørens ansvar.

Det er således kun de årlige hensættelser for ansatte tjenestemænd, der kan indregnes i taksten.

I takstberegningen for **det kommende budgetår** indregnes et skøn over nødvendige hensættelser for det følgende budgetår for de tjenestemænd, der er ansat pr. 1. september.

4.5.2.1 Aktuarberegning

Leverandører der vælger denne model skal oplyse ansatte tjenestemænd pr. 1. september forud for budgetåret, og via forsikringsselskab eller lignende få foretaget en aktuarberegning over nødvendige hensættelser i det følgende budgetår. Der skal foretages aktuarberegning minimum hvert 5. år.

Den aktuarmæssige beregning foretages ud fra de regnskabsprincipper, som er fastlagt i Budget- og regnskabssystem for kommuner vedr. funktion 9.72.90 Hensatte forpligtelser, gruppering 001 samt de principper, som kommunen/regionen i øvrigt har besluttet i forbindelse med det omkostningsbaserede regnskab. Den aktuarmæssige beregning må ikke afvige fra disse principper.

Omkostninger ved aktuarberegningen kan indregnes i taksten.

For de enkelte sociale tilbud beregnes de samlede nødvendige hensættelser. Der beregnes herefter en samlet procentsats for driftsherren i forhold til den pensionsgivende lønudgift til tjenestemænd på alle driftsherrens rammeaftalebelagte tilbud. Procentsatsen oplyses i forbindelse med takstberegningen. Det understreges, at forhold vedr. tjenestemandspensioner før 31. december 2006 er afregnet.

Som i forsikringsmodellen foretages der ingen efterregulering for til- og afgang af tjenestemænd i løbet af året.

Der laves én aktuarberegning pr. driftsherre. Ligeledes indregnes omkostningen i taksten hos alle driftsherrens tilbud.

4.6 Tillæg for udviklingsomkostninger

Udviklingsomkostninger, der ikke er direkte henført til det enkelte tilbud, indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter, kapitalomkostninger, udgifter til opsparet tjenestemandspension.

Tillæg for udviklingsomkostninger fastsættes i forbindelse med de årlige rammeaftaler. Kommunerne kan vælge, at anvende samme procentsats som regionen.

4.7 Tillæg for tilsyn

Driftsherren fører det institutionelle tilsyn med egne tilbud samt med de private tilbud, hvor der er indgået driftsoverenskomst.

Omkostningerne ved tilsynet skal indregnes i taksterne. Beregningerne baseres på en opgørelse over personaleforbrug ved løsning af opgaven, tillagt omkostninger ved kørsel, kurser og lignende. Herudover beregnes en standard for omkostninger til husleje, IT mv.

Tillæg for tilsyn indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, andel af særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter, kapitalomkostninger og udgifter til opsparet tjenestemandspension.

Tillæg for tilsyn fastsættes i forbindelse med de årlige rammeaftaler. Kommunerne kan vælge at anvende samme procentsats som regionen.

4.8 Tillæg for dokumentation

Udgifter til dokumentation af kvalitet m.m. herunder bruger- og pårørendeundersøgelser indregnes i taksterne.

Tillæg for dokumentation indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, andel af særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter, kapitalomkostninger og udgifter til opsparet tjenestemandspension.

Tillæg for dokumentation fastsættes i forbindelse med de årlige rammeaftaler. Kommunerne kan vælge at anvende samme procentsats som regionen.

4.9 Tillæg for administrative fællesudgifter (indirekte udgifter)

De administrative og indirekte udgifter og indtægter defineres som udgifter, der er budgetteret på konto 6 for det kommunale budget og regnskab og fælles administrative konti på konto 2 og konto 4 for regionerne.

Der er tale om udgifter og indtægter, som typisk ikke henføres og bogføres direkte på den enkelte institution. Der er dog ikke nogen fast defineret grænse mellem udgifter og indtægter, der afholdes på administrative konti og driftskonti. Der er f.eks. enkelte sociale tilbud, der har egen lønafdeling og bogholderiafdeling. Udgifter og indtægter forbundet herved opgøres særskilt.

4.9.1 Tillæg for administrative fællesudgifter i Regionen

Regionen har visse særlige administrative opgaver, som ikke påhviler andre udbydere. Region Midtjylland modtager et bloktilskud til dækning af disse udgifter. Opgaverne omfatter blandt andet:

- Bearbejdning af kommunernes årlige redegørelser, udarbejdelse af forslag til rammeaftaler samt opfølgning herpå,
- Koordinerende opgaver i forhold til de mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende tilbud,
- Opgaver i relation til udviklingsrådene og disses årlige redegørelser.

Udgifterne til disse særlige administrative opgaver skal ikke medtages i beregningen af takster.

Derimod skal øvrige direkte og indirekte administrative omkostninger indregnes i taksten. Der kan f.eks. være tale om udgifter til administrativ ledelse, planlægning og budgetlægning, økonomistyring, regnskabsudarbejdelse, løn- og personaleadministration, IT-administration og fælles IT-systemer (f.eks. økonomisystem, lønsystem mv.), politiske organer mv. Der er tale om omkostninger, som i henhold til Indenrigs- og sundhedsministeriets budget- og regnskabssystem afholdes på kommunernes hovedkonto 6 og regionernes hovedkonto 4 eller fælles administrative udgifter på konto 2.

I henhold til lov om regionernes finansiering og Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelser skal regionen fordele de administrative udgifter og indtægter på regionens tre opgaveområder: Sundhedsområdet, social- og specialundervisningsområdet samt regional udvikling. Der udarbejdes fordelingsnøgler for generelle og indirekte administrative fællesudgifter for regionen. Den udarbejdede fordelingsnøgle godkendes i Regionsrådet og er genstand for løbende revision. I forbindelse med udarbejdelse af regnskabet for regionerne skal de faktiske administrative omkostninger fordeles efter den aftalte fordelingsnøgle på opgaveområder.

Tillæg for administrative nettoudgifter indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, andel af centrale fælles puljer vedrørende flere tilbuds drift, kapitalomkostninger, udgifter til opsparet tjenestemandspension, andel af udgifter til udvikling og tilsyn.

I de særlige tilfælde, hvor et tilbud har udgifter til opgaver, der sædvanligvis er henført til administration foretages en forholdsmæssig korrektion af procentsatsen. Der kan f.eks. være tale om tilbud, der har egen lønadministration, bogholderi eller lignende.

Tillæg for administration fastsættes i forbindelse med de årlige rammeaftaler. Kommunerne kan vælge at anvende samme procentsats som Regionen.

4.9.2 Tillæg for administrative fællesudgifter i kommunen

Kommunerne fordeler sædvanligvis ikke administrative (hovedkonto 6) fællesudgifter ved kommunens ledelse, ejendomsomkostninger IT m.v. til driftsområderne. De samlede fællesudgifter kan derfor ikke umiddelbart udledes af kommunernes bogføring på samme måde som i Regionen.

Den enkelte kommune kan beregne egen overhead for de administrative omkostninger eller vælge den regionale overhead. Vælger kommunen at foretage egen beregning skal opgørelserne dokumenteres og godkendes af revisionen.

5. Betalingsmodeller

Betalingsmodeller angiver de konkrete måder, hvor der afregnes for konkrete ydelser på et tilbud.

Der opereres med følgende betalingsmodeller:

- Traditionel takstbetaling.
- Afregning for tillægsydelser
- Abonnements- eller kontraktbetaling.

Herudover knytter der sig særlige problemstillinger til beregningen af takster for krisecentre og forsorgshjem samt vedrørende almene ældreboliger.

Det er en forudsætning for betalinger mellem to myndigheder, at der indgås en skriftlig betalingsaftale, som indeholder en stillingstagen til basistakster og tillægsydelser.

5.1 Traditionel takstbetaling

Den traditionelle takstbetaling udgør en basistakst for et tilbud opgjort enten som en døgntakst eller dagstakst. Ved beregningen af taksten for tilbuddet anvendes beregningsgrundlaget, jfr. bilag 1 samt den aftalte belægningsprocent.

Belægningsprocenter bør fastsættes udfra ønsket om, at driftsherren skal have kraftig incitament til at tilpasse kapaciteten ved faldende efterspørgsel. Det er imidlertid også vigtigt, at også efterspørgeren indgår i dialog med driftsherren, hvis der planlægges en større omlægning af efterspørgslen.

Der fastsættes følgende forudsætninger for belægningsprocenten i 2009:

- Børn- og ungeområdet 95 %.
- Socialpsykiatri 98 %.
- Voksenområdet 98 % eksklusive forsorgshjem og krisecentre.

Belægningsprocenten aftales årligt ved udarbejdelse af rammeaftalerne. Der kan således aftales forskellige belægningsprocenter for de enkelte områder.

Belægningsprocenterne omfatter ikke dækning for akutpladser samt pladser til personer med ukendt opholdskommune eller udenlandsk herkomst på forsorgshjem. Der knytter sig herudover en væsentlig usikkerhed til forsorgshjem og krisecentre.

Er der særlig usikkerhed omkring belægningsprocenten kan afvigelser fra ovenstående belægningsprocenter aftales.

Aftale om lavere belægningsprocent: Ved igangsætning af nye tilbud kan der være en særlig risiko. Der kan her aftales en lavere belægningsprocent.

Abonnementsbetaling: Tilbud/ydelser hvor der kræves en fast kapacitet, men hvor efterspørgslen i sagens natur kan svinge en del, kan der aftales en abonnementsbetaling, jf. afsnit 5.4.

Basistaksten beregnes som:

- **Tilbuddets samlede nettoomkostninger opdelt på takstgrupper, jf. hovedoversigt 3.1./(den forudsatte belægningsprocent for tilbuddet * normerede pladser)/365.**
- **Eksempel:** tilbuddet har samlede nettoomkostninger på 95 mio. kr., 100 normerede døgnpladser og en forudsat belægningsprocent på 95**. Taksten kan beregnes til 95 mio. kr. /(0, 95*100) / 365 = 2.740 kr. pr. døgn**

Hvis en borger ikke udnytter et tilbud fuldt ud, eller har behov for ekstra støtte, kan der aftales en procentvis indskrivning. Hvis en borger f.eks. udnytter et dagtilbud 3 ud af 5 åbningsdage, kan indskrivningen aftales til 60 % af den fulde basistakst. Differentieret indskrivningsprocent bør dog kun anvendes i helt særlige tilfælde.

5.2 Særlige problemstillinger omkring forsorgshjem og krisecentre

Forsorgshjem og krisecentre har boformer, der skal kunne modtage brugerne akut. I henhold til serviceloven har forstanderen ret til at optage personer i boformerne, og brugerne har ret til at henvende sig af egen drift. Der skal reelt være pladser til rådighed, når brugere henvender sig akut.

Herudover er der tekniske problemer omkring fastsættelse af belægningsprocenten, idet det er ikke alle brugere der har et cpr-nummer eller ønsker at oplyse dette. Endvidere er det ikke alle brugere, der har en handlekommune (f.eks. udlændinge).

Det er overvejet, om der skal fastsættes en form for abonnementsbetaling for forsorgshjem og krisecentre. Abonnementsbetalingen virker som en aftalt udgiftsfordeling mellem brugerkommunerne. Dette vil dog medføre andre problemstillinger. For det første er der mange brugere fra kommuner i andre regioner, som vanskeligt kan indregnes i abonnementsbetalingen. For det andet er der store variationer i den enkelte kommunes forbrug fra år til år, som vanskeliggør en objektiv fordelingsnøgle ved fastsættelse af abonnementet (befolkningstal er næppe anvendelig, da langt de fleste brugere kommer fra kommuner med større byer). For det tredje viser erfaringerne, at belægningen er rimelig stabil fra år til år.

Derfor fastsættes belægningsprocenten som gennemsnittet af belægningsprocenten for det enkelte tilbud to og tre år forud for beregningsåret. Ved takstberegningen for 2009 er det således gennemsnittet for belægningsprocenten for 2006 og 2007. Det er dog aftalt, at denne ikke kan overstige 98 %.

Erfaringsmæssigt er det meget få brugere, der ikke ønsker at oplyse cpr-nummer til brug for administrationen og afregningen med betalingskommunen. Hvis en bruger ønsker at forblive anonym, kan der fremsendes en anonym regning til betalingskommunen under forudsætning af, at revisionen påtegner regnskabet.

Takstgruppen følger nøje udviklingen i ovennævnte forudsætninger, og vil løbende vurdere behovet for justeringer af regelsættet.

5.3 Særlige problemstillinger omkring almene ældreboliger

Tilbud med regionalt leverandøransvar, som er etableret efter ældreboliglovgivningen, indgår i den årlige rammeaftale. Dette gælder også kommunalt overtagne tilbud.

Ved regionalt eller kommunalt drevne tilbud efter ældreboliglovgivningen skal udgifter til vedligeholdelse, fornyelse af tekniske installationer samt omkostninger til administrationen indregnes i taksten.

Dette er en forskel fra almene ældreboliger, der drives af boligforeninger eller selvejende institutioner, hvor tilsvarende omkostninger afholdes over huslejen. Disse retningslinier er nærmere beskrevet i bekendtgørelsen om rammeaftaler § 9 og § 14.

Hvis der i de almene boliger er tomme pladser, skal den driftsherre/myndighed, der har anvisningsretten til boligerne udrede betalingen indtil der er indtrådt en ny lejer. Dette sikrer, at boligforeningen altid har sikkerhed for betalingen.

Til imødegåelse af risikoen for tomme pladser og merudgifter til boligforeningen kan driftsherren indregne en tompladsrisiko i taksten, som svarer til belægningsprocenten for øvrige tilbud til voksne.

Dette skal ses i lyset af, at driftsherren til de almene boliger har leverandøransvar i henhold til rammeaftalen. Dermed ligestilles takstberegningen for almene boliger med almindeligt institutionsbyggeri.

5.4 Særlige problemstillinger omkring ambulante ydelser og rådgivningsydelser på kommunikationsområdet, misbrugsområdet og rådgivningsydelser

Der er mulighed for at køber og sælger kan indgå abonnementsaftaler på en række særlige områder. Formålet er at sikre en rationel økonomisk drift og samtidig fastholde et ønske om at fastholde en bestemt kapacitet og fagligt beredskab af hensyn til den enkelte kommunes forsyningssikkerhed.

For specialrådgivning, kommunikationsområdet, hjælpemidler samt ambulant behandling af misbrugere er der ikke samme mulighed for at opgøre budget og forbrug i antal pladser og fastsatte takster. Der er typisk tale om mange forskellige typer af ydelser, og hvor omfanget af indsatsen varierer betydeligt fra sag til sag. Betalingen kan her tilrettelægges hensigtsmæssigt i abonnementsordninger. Abonnementsordninger indgås skriftligt mellem den enkelte driftsherre og køberen af ydelserne.

Takstgruppen følger løbende abonnementsordningen.

5.5 Prisfastsættelse af tillægsydelser m.v.

Tilbuddenes basisydelser vil typisk dække brugeren behov, men der skal i helt særlige tilfælde være mulighed for at tilrettelægge en mere individuel og differentieret indsats. Der kan f.eks. være tale om ledsagerordning, ekstra pædagogisk støtte, ekstra fysioterapi eller ergoterapi. Endvidere kan der være tale om særlige rådgivningsydelser.

Udgifter til ledsagerordning, ekstra pædagogisk støtte, ekstra fysioterapi eller ergoterapi er ikke indeholdt i tilbuddenes almindelige budgetter, men forudsætter anskaffelse af ekstra personale mv.

Der beregnes faste timetakster for disse tillægsydelser, som baseres på de direkte omkostninger samt andele af de indirekte omkostninger. Endvidere fastsættes timetaksten ud fra forudsætninger om BTB-tiden. Omfanget af indsatsen aftales individuelt mellem den myndighed, der leverer ydelsen og handlekommunen.

Rådgivningsydelser vil i mindre omfang indgå i den almindelige takst i forbindelse med ind- og udskrivning. Der foretages særskilt omkostningsberegning for rådgivningsydelser af mere generel karakter.

Rådgivningsydelser kan afregnes efter timetakster. Imidlertid kan det være hensigtsmæssig, at omkostningerne til rådgivningsydelser afregnes som en kontraktsum eller abonnementsydelse. Der kan f.eks. være tale om kontraktydelser til VISO eller abonnementsydelser som småbørns-rådgivningen. Der anvendes tilsvarende beregningsmodel for fastsættelse af takster i kommunale bofællesskaber, der ikke er omfattet af rammeaftalen.

Det er aftalt, at der skal udvises tilbageholdenhed med tillægsydelser.

Takstgruppen følger udviklingen.

6. Regulering for over- eller underskud

Efter lov om regionernes finansiering skal overskud eller underskud på de sociale tilbud eller tilbud om specialundervisning modregnes i taksterne 2 år efter. Området skal hvile i sig selv. Efter denne aftale skal de kommunalt drevne tilbud håndteres på samme måde.

Jf. afsnittet ovenfor er der enighed om, at taksterne i videst mulig omfang ikke efterreguleres, som følge af driftsoverskud/driftsunderskud på de enkelte tilbud.

Der er endvidere enighed om, at det enkelte tilbud bør sikres incitamenter til rationel driftsvaretagelse, hvorfor overskud eller underskud i det enkelte tilbud som udgangspunkt bør overføres til efterfølgende budgetår.

I forbindelse med de årlige rammeaftaler aftales en procentsats for overførsel af overskud eller underskud for de enkelte tilbud. Reguleringer af denne art indarbejdes i tillægsbevillinger, således at der ikke opstår regnskabsmæssige overskud eller underskud ved mindre forskydninger mellem budgetteret og faktisk forbrug mellem to regnskabsår.

Overskud og underskud, som ligger ud over den aftalte procentsats, udlignes på tværs af tilbuddene inden for følgende hovedmålgrupper: specialundervisning/kommunikation, børn- og ungeområdet, voksenområdet og socialpsykiatrien.

Er det ikke muligt, at udligne overskud og underskud, som ligger ud over den aftalte procentsats, på tværs af tilbuddene indenfor målgrupperne i egen organisation, skal der foretages en efterregulering af taksterne 2 år efter. Efterreguleringen slår således igennem for de personer, som måtte være indskrevet i tilbuddet 2 år efter forekomsten af selve over- eller underskuddet.

Takstgruppen har udarbejdet en vejledning med nærmere retningslinjer for efterregulering af over- eller underskud.

Det bemærkes dog, at det er aftalt at taksterne for 2007 efterreguleres for afvigelser mellem de budgetterede hensættelser til tjenestemænd og de faktiske udgifter til tjenestemænd.

7. Betalingsforhold

Kommuner der køber ydelser i anden kommune eller i Regionen indgår en skriftlig betalingsaftale med driftsherren.

Betalingsaftalen skal indeholde alle nødvendige detailoplysninger til brug for afregningen. Der lægges vægt på, at betalingsaftalen tilpasses således at den kan anvendes ved indberetning til det eller de afregningssystemer kommunen og Regionen anvender.

Betalingsaftalen skal således som minimum omfatte:

- information om hvem der er handlekommune samt hvem der er betalingskommune,
- oversigt over de enkelte ydelser, herunder bevillingsparagraf, der indgår i tilbuddet,
- bevillingsomfanget for de enkelte ydelser,
- startdato og priser for de enkelte ydelser,
- opsigelsesvarsel.

Ændringer i et aftalt tilbud indgås ligeledes skriftlig

Betalingsaftalen indgås mellem handlekommunen og driftsherren. I de tilfælde der er anden betalingskommune skal denne myndighed afregne efter den indgåede betalingsaftale.

Takstgruppen har udarbejdet en beskrivelse af processen i forbindelse med indgåelse af matchnings- og betalingsaftaler, herunder også principper for ind- og udskrivning. Beskrivelserne heraf findes på Socialportalen (www.socialportalen.rm.dk) og viser der sig behov for afdækning af nye problemstillinger opdateres materialet løbende.

Afregningsproceduren

Driftsherren sender månedlige afregninger til betalingskommunerne. Fristen for betaling fastsættes til minimum 14 dage.

Med hensyn til abonnementsordninger og objektive pladser kan Region Midtjylland sende halvårlige afregninger til betalingskommunerne.

Betalingskommunen kan ikke regulere i den fremsendte regning. Regningen betales uanset enighed om regningens størrelse eller øvrige betalingsforhold. Er der uenighed om regning meddeles dette driftsherren, hvorefter det er driftsherren, der skal foretage de nødvendige berigtigelser i den kommende afregning. Fejlagtigt betalte beløb refunderes altså efterfølgende. Dette princip er nødvendigt, hvis afregningssystemerne skal fungere effektivt.